

JUDECĂTORIA CĂUȘENI

sediul Bender (Varnița)

Republica Moldova, MD-6501, r-nul Anenii Noi,

satul Varnița, str. Tighina 66

Tel. +373 265/ 92-6-97, e-mail: jbe@justice.md

www.instante.justice.md

Curtea Constituțională

mun. Chișinău, str. A. Lăpușeanu nr. 28

MD-2004

Republica Moldova

Judecătoria Căușeni, sediul Bender (Varnița), Judecător Aurelia PLEȘCA, remite spre examinare, sesizarea înaintată de avocatul Andrian GUȚANU în interesele condamnatului Sergiu PASCARI cu privire la verificarea constituționalității prevederilor art. 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025 pentru interpretarea art. 7 din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în raport cu articolele 91 Cod penal și 92 Cod penal al Republicii Moldova, pe cauza nr. 1-25069328-18-21 ji-16052025-1 (21ji-197/2025) intentată la cererea condamnatului Sergiu PASCARI și avocatului Andrian GUȚANU în interesele condamnatului, privind liberarea condiționată de pedeapsă cu închisoare înainte de termen, în temeiul art. 91 Cod penal.

Anexe:

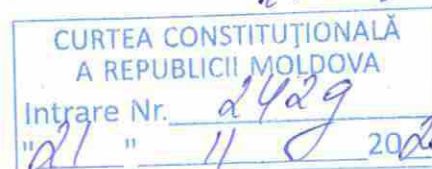
1. sesizare cu privire la verificarea constituționalității prevederilor art. 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025 pentru interpretarea art. 7 din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în raport cu articolele 91 Cod penal și 92 Cod penal al Republicii Moldova, pe opt file;
2. copia cererii în baza art. 469 Cod de procedură penală și 91 Cod penal, înaintată de avocatul Andrian GUȚANU în interesele condamnatului Sergiu PASCARI, privind liberarea condiționată de pedeapsă cu închisoare înainte de termen, în temeiul art. 91 Cod penal, pe cinci file;
3. copia Extrasului din Procesul-verbal nr. 10 al Comisiei penitenciarului nr. 12 Bender din data de 11 iulie 2025, pe una file;
4. copia încheierii Judecătoriei Căușeni, sediul Bender (Varnița) din 19 septembrie 2025, pe două file.

Judecătorul

Judecătoriei Căușeni, sediul Bender (Varnița)

Aurelia PLEȘCA

Executor: Cristina PASCARI

**Sesizare privind excepția de neconstituționalitate
a prevederilor art 1, 2 și 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025 pentru interpretarea
articolului 7 din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de
la proclamarea independenței Republicii Moldova în raport cu articolele 91 și 92 din Codul
penal al Republicii Moldova**

A. Autorul excepției de neconstituționalitate

1. Andrian Guțanu, avocat (apărătorul condamnatului Pascari Sergiu, _____), în cauza pendinte dosar nr. 1-25069328-18-21 ji-16052025-1, Judecătoria Căușeni, sediul Bender (Varnița);

B. Informații pertinente despre cazul dedus judecării instanței de drept comun

Domnul Pascari Sergiu a fost condamnat în anul 2019 de către Judecătoria raionul Petrovsc, or. Moscova, din Federația Rusă.

Prin încheierea Judecătoriei Chișinău, sediul Ciocana din 13 mai 2021, a fost acceptat transferul condamnatului în Republica Moldova și respectiv a fost condamnat în baza articolelor 27, 217¹ alin. (4) lit. d), 217 alin. (4) lit. b), prin art 84 alin. (1) Cod penal al Republicii Moldova la o pedeapsă definitivă sub formă de închisoare pe un termen de 13 ani închisoare, cu executarea în penitenciar de tip închis, totodată instanța a calculat începutul termenului de la data de 26 iulie 2018, iar sfârșitul termenului se calculează la data de 25 iulie 2031.

Ulterior, prin Încheierea Judecătoriei Anenii Noi, sediul Bender din 24.01.2024 în privința condamnatului Pascari Sergiu i-au fost aplicate și prevederile Legii privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nr. 243 din 24.12.2021, termenul de pedeapsă a fost redus cu 2 ani 7 luni 6 zile.

La data de 17.04.2025 condamnatul Pascari Sergiu, considerând că întrunește condițiile stipulate la art.91 Cod penal, a înaintat o cerere către administrația instituției penitenciare nr.12 Bender, prin care a solicitat examinarea posibilității înaintării unui demers în instanța judecătorească cu privire la posibilitatea eliberării condiționate înainte de termenul neispășit.

Prin răspunsul emis pe 22 aprilie 2025, penitenciarul a refuzat cererea. Refuzul a fost motivat de faptul că deținutul beneficiase deja de o reducere a pedepsei în baza Legii amnistiei nr. 243/2021, iar noile prevederi legislative (Legea nr. 69/2025) exclude aplicarea prevederilor privind liberarea condiționată (art. 91 CP) în cazul persoanelor care au avut proceduri inițiate sub legea anterioară. Mai mult decât atât acest răspuns a fost unul formal, condamnatul nefiind inclus la comisia penitenciarului.

Astfel, Pascari Sergiu s-a adresat la Judecătoria Anenii Noi, sediul Bender cu o cerere privind posibilitatea aplicării în privința acestuia a prevederilor art.91 Cod penal.

În cadrul ședinței de judecată, prin încheiere protocolară instanța de judecată a obligat reprezentantul penitenciarului ca condamnatul să fie audiat în cadrul comisiei penitenciarului, respectiv, potrivit extrasului din procesul verbal nr.10 din 11.07.2025, în cadrul comisiei penitenciarului a fost examinată cererea condamnatului, astfel comisia penitenciarului a constatat că cu toate că condamnatul întrunește toate condițiile legale potrivit art.91 cod penal, a votat pentru

respingerea înaintării unui demers în instanța de judecată privind posibilitatea aplicării în privința condamnatului a prevederilor art.91 CP, deoarece, condamnatul a beneficiat odată de reducerea termenului de pedeapsă cu 1/5, ceea ce constituie 02 ani, 07 luni, 06 zile conform încheierii Judecătorei Anenii Noi, sediul Bender cu nr.21ji-336/2023 din 24.01.2024 în temeiul Legii nr. 243/2021, iar noile prevederi legislative (Legea nr. 69/2025) exclude aplicarea prevederilor privind liberarea condiționată (art. 91 CP).

C. Obiectul sesizării

Obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolele 1, 2 și 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025 pentru interpretarea articolului 7 din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova în raport cu articolele 91 și 92 din Codul penal nr. 985/2002:

Art. 1. – În sensul art. 91 și 92 din Codul penal al Republicii Moldova nr. 985/2002 (republicat în Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2009, nr. 72–74, art. 195), cu modificările ulterioare, și al art. 7 din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2021, nr. 325–333, art. 510), cu modificările ulterioare, persoana condamnată la data intrării în vigoare a Legii nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova nu poate fi liberată condiționat de pedeapsă înainte de termen conform art. 91 din Codul penal nr. 985/2002 sau acesteia nu îi poate fi înlocuită partea neexecutată din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă conform art. 92 din Codul penal nr. 985/2002, dacă detențiunea pe viață a fost comutată în închisoare.

Art. 2. – Prezenta lege se aplică inclusiv persoanelor cărora li s-a comutat pedeapsa în temeiul art. 7 din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și au fost liberate condiționat de pedeapsă înainte de termen conform art. 91 din Codul penal nr. 985/2002 sau le-a fost înlocuită partea neexecutată din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă conform art. 92 din Codul penal nr. 985/2002.

Art. 3. – Prevederile prezentei legi se aplică inclusiv persoanelor în privința cărora procedurile extrajudiciare și judiciare legate de aplicarea Legii nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova și de aplicarea liberării condiționate de pedeapsă înainte de termen sau de aplicarea înlocuirii părții neexecutate din pedeapsă cu o pedeapsă mai blândă au fost inițiate până la intrarea în vigoare a prezentei legi.

D. Argumentarea incidenței unui drept sau a mai multor drepturi din Constituție

Aplicarea articolelor 1, 2 și 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025 în raport cu articolele 91 și 92 din Codul Penal încalcă grav drepturile și principiile fundamentale stabilite de Constituția Republicii Moldova, fiind incidente următoarele articole:

1. **Articolul 1 – Statul de drept** (prin încălcarea principiilor calității legii și securității juridice).
2. **Articolul 16 – Egalitatea** (prin instituirea unui tratament discriminatoriu nejustificat).
3. **Articolul 22 – Neretroactivitatea legii** (prin aplicarea retroactivă a unei norme mai aspre).

4. **Articolul 23 – Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle** (prin lipsa de previzibilitate a legii).

5. **Articolul 54 – Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți** (prin lipsa de proporționalitate a restrângerii).

E. Argumentarea pretensei încălcări a unuia sau a mai multor drepturi garantate de Constituție¹

Aplicarea Legii nr. 69 din 04.04.2025, prin care se interpretează în mod extensiv și denaturat art. 7 din Legea nr. 243/2021 privind amnistia, în sensul blocării accesului la liberarea condiționată (art. 91 Cod penal) și la înlocuirea părții neexecutate a pedepsei cu o pedeapsă mai blândă (art. 92 Cod penal), afectează în mod grav drepturile constituționale ale persoanelor condamnate la pedepse cu termen determinat, stabilite definitiv, care nu sunt condamnate la detențiune pe viață, dar care au beneficiat doar de amnistia acordată în temeiul Legii nr. 243/2021.

Consider că speței în cauză îi este incident dreptul fundamental garantat de articolul 1 din Constituție:

Statul Republica Moldova

(1) Republica Moldova este un stat suveran și independent, unitar și indivizibil.

(2) Forma de guvernământ a statului este republica.

(3) Republica Moldova este un stat de drept, democratic, în care demnitatea omului, drepturile și libertățile lui, libera dezvoltare a personalității umane, dreptatea și pluralismul politic reprezintă valori supreme și sunt garantate.

Principiul statului de drept impune ca legea să îndeplinească standarde de calitate, accesibilitate și previzibilitate.

Respectiv, Legea nr. 69/2025 nu întrunește cerința de previzibilitate. Condamnatul Pascari Sergiu, după ce a beneficiat de amnistie și a continuat executarea pedepsei, era îndreptățit să spere că va putea accesa Art. 91 CP, cunoscând că Articolul 7 din Legea nr. 243/2021 nu conținea interdicția respectivă. Adoptarea ulterioară a unei "legi de interpretare" cu efect retroactiv, care introduce o interdicție permanentă, încalcă grav încrederea în lege și principiul securității juridice.

Mai mult, conform Articolului 72 alin. (6) din Legea nr. 100/2017 (privind actele normative), Actul normativ de interpretare nu are efecte retroactive, cu excepția cazurilor când prin interpretarea normelor de sancționare se creează o situație mai favorabilă. Legea nr. 69/2025, fiind una defavorabilă, contravine și acestei norme de reglementare.

Consider că speței în cauză îi este incident dreptul fundamental garantat de articolul 16 din Constituție:

Egalitatea

(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.

Este încălcată garanția de la Articolul 16 din Constituție conform căreia "Toți cetățenii sînt egali în fața legii".

Legea contestată introduce un tratament discriminatoriu bazat pe un criteriu nejustificat: simplul fapt de a fi beneficiat anterior de un act de clemență (amnistia). Condamnatul care a beneficiat de amnistie, dar a cărui conduită corespunde acum standardelor de reeducare cerute de Art. 91 CP, este exclus definitiv de la evaluarea judiciară, în timp ce un alt condamnat în aceeași situație actuală, dar care nu a beneficiat de amnistie, poate fi evaluat la comisie și-i poate fi aplicate prevederile art.91 cît și 92 cod penal.

Această excludere bazată pe un eveniment trecut, care nu reflectă conduita sau reeducarea actuală, reprezintă o diferențiere arbitrară și nu are o justificare obiectivă și rezonabilă în raport cu scopul esențial al pedepsei și al reabilitării.

Consider că speței în cauză îi este incident dreptul fundamental garantat de articolul 22 din Constituție:

Neretroactivitatea legii

Nimeni nu va fi condamnat pentru acțiuni sau omisiuni care, în momentul comiterii, nu constituiau un act delictuos. De asemenea, nu se va aplica nicio pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos.

Precizez faptul că art. 1, 2 și 3 din Legea 69 din 04.04.2025 sunt aplicabile în dosarul privind soluționarea cererii cu privire la liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen clientului meu, condamnatul Pascari Sergiu, în partea ce ține de interdicția aplicării art.91 Cod penal.

La fel menționez faptul că, toate persoanele condamnate care au beneficiat de pedepse cu termen determinat, stabilite definitiv, care nu sunt condamnate la detențiune pe viață și au beneficiat de actul de clemență acordată în temeiul Legii nr. 243/2021, nu pot beneficia de prevederile art.91 și 92 cod penal.

Din conținutul Legii nr.69 din 04.04.2025, desprindem că ar fi una de interpretare.

Aplicarea articolelor 1, 2 și 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025 în cazul condamnatului Pascari Sergiu afectează în mod grav drepturile fundamentale stabilite de Constituția Republicii Moldova, deoarece introduce o restricție care nu exista la momentul comiterii faptei sau la

momentul beneficiului anterior (amnistia), constituind o aplicare retroactivă a unei norme mai aspre.

Se încalcă direct Articolul 22, al doilea enunț, din Constituție, care garantează că *"nu se va aplica nicio pedeapsă mai aspră decât cea care era aplicabilă în momentul comiterii actului delictuos."*

La data săvârșirii faptei și la data acordării amnistiei (Legea nr. 243/2021), Codul Penal nu conținea nicio prevedere care să excludă persoanele amnistiate de la beneficiile eliberării condiționate (Art. 91 CP) sau de la înlocuirea pedepsei cu una mai blândă (Art. 92 CP). Legea nr. 69/2025, deși se pretinde a fi de interpretare, stabilește o interdicție absolută și permanentă de a accesa aceste mecanisme legale de reducere a pedepsei.

Prin negarea dreptului la o evaluare judiciară a liberării condiționate, se înrăutățește situația juridică a condamnatului. Această agravare post-factum contravine nu doar Articolului 22 din Constituție, dar și Articolului 10 alin. (1) din Codul penal, care stabilește principiul aplicării retroactive doar a legii penale care *"ameliorează situația persoanei ce a comis infracțiunea"*.

Respectiv Legea nr. 69/2025 nu este o lege de interpretare în sensul constituțional și legal, or, pentru a fi considerată lege de interpretare, un act normativ trebuie să clarifice o dispoziție ambiguă, să nu adauge restricții noi, să reflecte voința legiuitorului original.

În cazul de față art. 7 din Legea nr. 243/2021 este clar, detaliat, neechivoc, nu există nici-o trimitere în acel articol la excluderea beneficiilor art. 91 sau 92 CP. Prin urmare Legea nr. 69/2025 modifică sensul legii, în mod clar și nejustificat, afectând persoane cu pedepse stabile (nu doar pe cele cu detențiune pe viață comutată).

Prin urmare, Legea nr. 69/2025 nu are caracter interpretativ, ci modificativ și restrictiv, și a fost retroactiv aplicată unor persoane deja condamnate, schimbând regimul executării pedepsei în defavoarea lor.

Consider că speței în cauză îi este incident dreptul fundamental garantat de articolul 23 din Constituție:

Dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle

(1) Fiecare om are dreptul să i se recunoască personalitatea juridică.

(2) Statul asigură dreptul fiecărui om de a-și cunoaște drepturile și îndatoririle. În acest scop statul publică și face accesibile toate legile și alte acte normative

Se încalcă direct principiului legalității și al calității legii art. 23 alin. (2) din Constituție, or, Legea nr. 69/2025 este neclară în privința scopului și întinderii aplicării, nu indică cu exactitate categoriile de persoane vizate și nu justifică necesitatea excluderii beneficiilor CP pentru toate persoanele condamnate. Astfel, nu este îndeplinit standardul de previzibilitate și claritate, cerut de Constituție și de jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului (ex: cauza *Del Río Prada c. Spaniei*, 2013).

Consider că speței în cauză îi este incident dreptul fundamental garantat de articolul 54 din Constituție:

Restrângerea exercițiului unor drepturi sau al unor libertăți

(1) În Republica Moldova nu pot fi adoptate legi care ar suprima sau ar diminua drepturile și libertățile fundamentale ale omului și cetățeanului.

(2) Exercițiul drepturilor și libertăților nu poate fi supus altor restrângeri decât celor prevăzute de lege, care corespund normelor unanim recunoscute ale dreptului internațional și sunt necesare în interesele securității naționale, integrității teritoriale, bunăstării economice a țării, ordinii publice, în scopul prevenirii tulburărilor în masă și infracțiunilor, protejării drepturilor, libertăților și demnității altor persoane, împiedicării divulgării informațiilor confidențiale sau garantării autorității și imparțialității justiției.

(3) Prevederile alineatului (2) nu admit restrângerea drepturilor proclamate în articolele 20-24.

(4) Restrângerea trebuie să fie proporțională cu situația care a determinat-o și nu poate atinge existența dreptului sau a libertății.

Se încalcă Articolul 54 alin. (4) din Constituție, care impune ca restrângerea exercițiului drepturilor să fie proporțională și să nu atingă existența dreptului sau a libertății. Restrângerea dreptului la liberare condiționată trebuie să fie proporțională cu scopul urmărit. Legea nr. 69/2025 se aplică indiscriminat, tuturor celor care au beneficiat de reducerea pedepsei prin Legea 243/2021, și nu justifică de ce aceste persoane nu mai pot accede la liberare condiționată (deși, în speță, comisia penitenciarului a confirmat că întrunesc toate condițiile legale conform Art. 91 CP).

Restricția impusă nu este doar o restrângere, ci o suprimare totală a dreptului la liberare condiționată pentru o anumită categorie de condamnați, ceea ce contravine Articolului 54 alin. (1) care interzice adoptarea de legi ce ar suprima sau diminua drepturile și libertățile fundamentale.

Restrângerea dreptului la liberare condiționată trebuie să fie prevăzută de lege, necesară într-o societate democratică și proporțională cu scopul urmărit, la caz Legea nr. 69/2025 se aplică indiscriminat, tuturor celor care au beneficiat de reducerea pedepsei doar a actului de clemență 243/2021, nu justifică de ce aceste persoane nu mai pot accede la liberare condiționată și Creează o inegalitate între persoane condamnate pentru fapte similare, doar în funcție de aplicarea sau nu a unei reduceri de pedeapsă în temeiul unei legi anterioare.

Aplicarea articolelor 1, 2 și 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025 afectează în mod grav drepturile și principiile fundamentale stabilite de Constituția Republicii Moldova, întrucât introduce o interdicție retroactivă, discriminatorie și nejustificată de a beneficia de mecanismele de reabilitare prevăzute de Art. 91 (Liberarea Condiționată) și Art. 92 (Înlocuirea Pedepsei) din Codul Penal.

Agravarea Retroactivă a Situației Juridice: La data aplicării amnistiei (24.01.2024), Articolul 7 din Legea nr. 243/2021 nu conținea nicio interdicție privind accesul ulterior la Art. 91 sau Art. 92 CP. Legea nr. 69/2025, adoptată ulterior, intervine și stabilește retroactiv o interdicție absolută și permanentă, transformând o cale legală de reducere a pedepsei într-un blocaj definitiv.

Condamnatul Pascari Sergiu a beneficiat de reducerea pedepsei, fiind însă îndreptăţit să spere că va putea fi evaluat ulterior pentru liberare condiţionată. Dacă ar fi cunoscut despre această interdicţie permanentă (Legea nr. 69/2025) la momentul aplicării amnistiei în 2024, nu ar fi acceptat amnistia, ci ar fi aşteptat termenul legal pentru aplicarea directă a Art. 91 CP. Această intervenţie distruge speranţa legitimă şi încalcă principiul securităţii juridice şi al previzibilităţii legii (Articolele 1 şi 23).

Faptul că zeci de persoane au beneficiat de amnistia din anul 2021 şi au obţinut deja liberarea condiţionată sau înlocuirea pedepsei înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 69/2025 demonstrează că interpretarea iniţială a legii permitea cumulul celor două beneficii. Legea nr. 69/2025 intervine abuziv asupra situaţiilor juridice în derulare, cum este cazul lui Pascari Sergiu, care a fost blocat administrativ.

La fel se creează o diferenţă de tratament nejustificată între beneficiarii diferitelor acte de clemenţă. Condamnaţii care au beneficiat de amnistia din 2016 (sau alte amnistii) pot beneficia în continuare de Art. 91 şi 92 CP. Doar beneficiarii amnistiei din 2021 (precum Pascari Sergiu) sunt excluşi definitiv de la ambele beneficii. Această diferenţiere, bazată pe un criteriu arbitrar (anul adoptării legii de amnistie), contravine Articolului 16 din Constituţie.

Deşi art. 1 din Legea nr. 69/2025 viza clar doar persoanele a căror detenţiune pe viaţă a fost comutată în închisoare. Extinderea aplicării interdicţiei asupra clientului meu, Pascari Sergiu, care execută o pedeapsă cu termen determinat, reprezintă o aplicare *ultra vires* şi abuzivă a normei legale.

Refuzul Comisiei Penitenciarului (PV nr. 10/11.07.2025), bazat pe Legea nr. 69/2025, a survenit în ciuda constatării că Pascari Sergiu întruneşte toate condiţiile legale de reeducare (a finalizat programele de reabilitare, nu a avut abateri disciplinare şi a executat pedeapsa prevăzută de lege 2/3). Excluderea sa permanentă, în pofida reeducării dovedite, nu este o restrângere proporţională, ci o suprimare totală a dreptului la reabilitare, care contravine Articolului 54 alin. (4).

În cazul în care judecătorul de instrucţie, examinând cererea condamnatului Pascari Sergiu privind aplicarea prevederilor art.91 cod penal în privinţa sa, ar considera că acesta întruneşte pe deplin prevederile articolului 91 cod penal şi ar dispune prin încheiere eliberarea acestuia de pedeapsă înainte de termen, ultimul va fi pus în situaţia de a respinge cererea în baza art.1-3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025.

Prin urmare, Legea nr. 69/2025, sub pretextul unei interpretări, a modificat retroactiv şi în defavoarea condamnatului regimul de executare a pedepsei, instituind un tratament discriminatoriu şi înrăutăţind o situaţie juridică deja stabilită, fapt ce impune declararea neconstituţionalităţii acesteia, fapt pe care îl solicit.

G. Declaraţia si semnătura autorului sesizării

Declar pe propria onoare că informaţiile prezentate Curţii sunt veridice.
Andrian Guţanu, avocat _____

ÎN C H E I E R E

19 septembrie 2025

satul Varnița

Judecătoria Căușeni, sediul Bender (Varnița)

În componența:

Președintelui ședinței,

Judecător de instrucție

Grefier

Pleşca Aurelia

Greco Maria

Cu participarea:

Reprezentantului Penitenciarului nr. 12 Bender

Apărătorului condamnatului, avocatului

Condamnatului Pascari Sergiu, adus sub escortă

Gore Tatiana

Guțanu Andrian

Examinând în ședință de judecată publică, prin videoconferință, pe cauza intentată la cererea condamnatului Pascari Sergiu și avocatului Andrian Guțanu în interesele condamnatului, privind liberarea condiționată de pedeapsă cu închisoare înainte de termen, în temeiul art. 91 Cod penal, cererea avocatului privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale despre verificarea constituționalității prevederilor art. 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025, pentru interpretarea art. 7 din Legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova, în raport cu articolele 91 Cod penal și 92 Cod penal al Republicii Moldova,

A C O N S T A T A T:

1. Pe 16 mai 2025 în instanța de judecată a fost înregistrată plângerea condamnatului Pascari Sergiu privind liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen, în temeiul art. 91 Cod penal.
2. Prin încheierea din 23 mai 2025 s-a acceptat spre examinare cererea condamnatului, fiind stabilită ședința de judecată, cu citarea părților la proces.
3. La data de 19 septembrie 2025 avocatului Andrian Guțanu în interesele condamnatului s-a adresat cu cerere privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.
4. În motivarea cererii a indicat că condamnatul Pascari Sergiu execută o pedeapsă cu închisoarea și a beneficiat anterior de amnistie prin aplicarea art. 7 din Legea nr. 243/2021. În prezent, condamnatul solicită aplicarea art. 91 din Codul penal privind liberarea condiționată de pedeapsă înainte de termen, întrunind condițiile de fond (fracțiunea legală executată și conduita pozitivă). Administrația Penitenciarului nr. 12 Bender a respins cererea de înaintare a demersului, invocând Legea nr. 69 din 04.04.2025 care blochează aplicarea art. 91 Cod penal (și art. 92 Cod penal) în cazul persoanelor amnistiate. În cursul examinării cauzei, instanța urmează să aplice dispozițiile Legii nr. 69 din 04.04.2025, care, în mod extensiv și restrictiv, interpretează art. 7 din Legea nr. 243/2021, blocând accesul persoanelor condamnate la pedepse cu termen determinat la instituțiile liberării condiționate (art. 91 Cod penal) și înlocuirii părții neexecutate a pedepsei (art. 92 Cod penal).
5. Consideră apărătorul că aplicarea acestor dispoziții aduce atingere gravă unor drepturi constituționale fundamentale ale condamnatului, în special principiului neretroactivității legii penale mai aspre, consacrat de art. 22 din Constituția Republicii Moldova, precum și altor dispoziții constituționale, inclusiv principiului legalității (art. 23) și dreptului la un proces echitabil (art. 20).

6. A solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a dispozițiilor art. 1-3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025 și transmiterea sesizării către Curtea Constituțională a Republicii Moldova, în vederea exercitării controlului constituționalității acestora.
7. Apărătorul condamnatului și condamnatul, în ședință de judecată, au susținut cererea pe temeiurile de fapt și de drept indicate și au solicitat admiterea acesteia, cu remiterea materialelor în adresa Curții Constituționale.
8. Reprezentantul Instituției Penitenciare nr. 12 Bender, Gore Tatiana, în ședință de judecată, a lăsat la discreția instanței să se expună asupra cererii referitor la sesizarea Curții Constituționale privind ridicarea excepției de neconstituționalitate.
9. Audiind opiniile participanților la proces, studiind materialele cauzei, verificând solicitarea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate, instanța de judecată consideră că cererea urmează a fi admisă din următoarele considerente.
10. Conform prevederilor art. 4 alin. (1) din Constituție, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile omului se interpretează și se aplică în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care Republica Moldova este parte.
11. Potrivit art. 7 alin. (2) Cod de procedură penală, dacă există neconcordanțe între prevederile tratatelor internaționale în domeniul drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la care Republica Moldova este parte și prevederile prezentului cod, prioritate au reglementările internaționale.
12. Conform art. 7 alin. (3) Cod de procedură penală, în cazul existenței incertitudinii cu privire la constituționalitatea legilor și a hotărârilor Parlamentului, a decretelor Președintelui Republicii Moldova, a hotărârilor și a ordonanțelor Guvernului, care urmează a fi aplicate în procesul judecării cauzei, instanța de judecată, din oficiu sau la cererea unui participant la proces, sesizează Curtea Constituțională pentru a se pronunța asupra constituționalității acestora.
13. Potrivit pct. 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții: (1) obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse în articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; (2) excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; (3) prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; (4) nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
14. Conform pct. 83 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, verificarea constituționalității normelor - contestate constituie competența exclusivă a Curții Constituționale.
15. Astfel, judecătorii ordinari nu sunt în drept să refuze părților sesizarea Curții Constituționale, decât doar în condițiile menționate la paragraful 82, care la rândul său prevede că judecătorul ordinar nu se va pronunța asupra temeiniciei sesizării sau asupra conformității cu Constituția a normelor contestate, ci se va limita exclusiv la verificarea întrunirii următoarelor condiții și anume, dacă obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse în articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție; excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu; prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei; nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate.
16. Potrivit pct. 107 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. a) și g), sesizarea privind controlul constituționalității unor norme ce urmează a fi aplicate la soluționarea unei cauze se prezintă direct Curții Constituționale, de către judecătorii/completele de judecată din cadrul Curții Supreme de Justiție, Curților de apel și judecătoriilor, pe rolul cărora se află cauza. O astfel de interpretare asigură principiul constituțional al independenței tuturor judecătorilor și soluționarea cauzelor și supremația Constituției în procesul de apărare a drepturilor și libertăților fundamentale.

17. Verificând dacă obiectul excepției de neconstituționalitate intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, dacă excepția este ridicată de către una din părți sau reprezentantul acesteia, sau indică că este ridicată de către instanța de judecată din oficiu, dacă prevederile contestate urmează a fi aplicate la soluționarea cauzei și dacă nu există o hotărâre anterioară a Curții având ca obiect prevederile contestate, se atestă că până în prezent nu există o hotărâre a Curții Constituționale privind verificarea constituționalității prevederilor art. 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025, norma ce-l vizează pe condamnatul Pascari Sergiu, obiectul excepției intră în categoria actelor cuprinse la articolul 135 alin. (1) lit. a) din Constituție, este o normă a unui act legislativ, iar circumstanțele în speță denotă întrunirea cerinței pct. 3 al paragrafului 82 din Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016.

18. Totodată, se reține că sesizarea înaintată întrunește cerințele legale, astfel că prevederile contestate urmează a fi aplicate la examinarea cauzei penale.

19. Prin urmare, cererea privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și verificarea constituționalității prevederilor art. 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025, urmează a fi admisă și transmisă Curții Constituționale pentru examinare.

20. În conformitate cu prevederile art. 7 alin. (3) și (6), 342 Cod de procedură penală, Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 09.02.2016, instanța de judecată,

DISPUNE:

Se admite cererea avocatului Andrian Guțanu în interesele condamnatului Pascari Sergiu privind ridicarea excepției de neconstituționalitate și sesizarea Curții Constituționale despre verificarea constituționalității prevederilor art. 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025, pentru interpretarea art. 7 din legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova în raport cu articolele 91 Cod penal și 92 Cod penal al Republicii Moldova.

Se sesizează Curtea Constituțională cu privire la realizarea controlului constituționalității prevederilor art. 3 din Legea nr. 69 din 04.04.2025, pentru interpretarea art. 7 din legea nr. 243/2021 privind amnistia în legătură cu aniversarea a XXX-a de la proclamarea independenței Republicii Moldova în raport cu articolele 91 Cod penal și 92 Cod penal al Republicii Moldova.

Se expediază sesizarea privind excepția de neconstituționalitate, prezenta încheiere și copia actelor relevante la caz, în temeiul art. 135 alin. (1) lit. b) din Constituția R. Moldova.

Se suspendă procesul la caz, până la adoptarea soluției de către Curtea Constituțională.

Încheierea nu este susceptibilă căilor de atac.

Președintele ședinței,
Judecător de instrucție
Copia corespunde originalului
Judecător

Pleșca Aurelia

Pleșca Aurelia